

Ігор Сухіна

СУХИНА Ігор Григорович — кандидат філософських наук, доцент, докторант Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Сфера наукових інтересів — аксіологія, філософська антропологія, філософія культури.

«ЖИТТЄВИЙ СВІТ» І КУЛЬТУРА: АКСІОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

На підставі філософського аналізу феномену цінності й ціннісного відношення до дійсності як головного атрибуту людського буття представлена аксіологічна інтерпретація таких фундаментальних категорій людського існування як «життєвий світ» і «культура».

Ключові слова: людина, людське буття, свідомість, смисл, значення, цінність, діяльність, творчість, життєвий світ, культура.

Актуальність. Світ цінностей як світ значень, які обумовлюють смисложиттєвий зміст людського буття, його світоглядний горизонт і мотивують усі, пов'язані зі свідомістю людські дії, являє собою справжній «життєвий світ» людини, котрий у своєму предметному, конструктивно-творчому вираженні постає як культура. Ціннісне відношення до дійсності утворює зміст людської життєдіяльності і являється основою, яка його конститує. Тому ціннісна або аксіологічна інтерпретація таких фундаментальних категорій людського буття як «життєвий світ» і «культура» є автентичним прикладом його філософського осягнення.

Розробкою філософської проблематики цінностей займалися відомі західноєвропейські філософи: Г.Лотце, Г.Ріккерт, В.Віндельбанд, М.Шелер, Г.Мюнстерберг, Н.Гартман і ін. Значний внесок у розвиток вчення про цінності належить російській релігійній філософії другої половини XIX–першої половини XX ст. (В.Соловйов, М.Бердяєв, С.Франк, П.Флоренський, С.Булгаков, Н.Лосський, І.Льїн та ін.). Серед сучасних українських філософів, які досліджують тему цінностей, слід відзначити С.Кримського,

© І. Г. Сухіна, 2012

М.Поповича, В.Табачковського, Ф.Лазарева. Серед сучасних російських мислителів, які здійснили свій внесок у теорію цінностей, треба виділити: М.Кагана, В.Ільїна, Д.Леонтєва, Л.Столовича, Г.Вижлецова. Разом з тим існує необхідність подальшої розробки аксіології з її застосуванням як провідного філософського підходу до тих областей пізнання, які мають соціально-гуманітарний і, особливо, культурологічний зміст.

Виклад основного матеріалу. Головною відмінністю свідомо-мотивованої людської життєдіяльності є її смислова змістовність. Смилом перейняте все, що пов'язане з людським буттям, його соціокультурним середовищем: міфи, релігійні вірування і культури, традиції, етикет, вербальні й невербальні форми інтерсуб'єктивної комунікації, виховання й освіта, твори мистецтва, житло, матеріально-технічні засоби виробництва тощо.

Як суб'єкт свідомості, людина занурена у світ смислів, і всі мотивовані акти її поведінки й діяльності зв'язані зі смыслом, мають «семантичний» вимір, якщо розуміти під семантикою (від грец. *semantikos* — означаючий) теорію смислу або значень, яка вказує на смислову сферу людського буття як на свій предмет. Як відзначає російський філософ і культуролог А.Кармін «світ смислів — це свого роду «другий Всесвіт», що виникає й розвивається завдяки зусиллям людства. Людина — творець цього Всесвіту. Створюючи й розвиваючи його, вона, разом з тим, створює й розвиває саму себе» [9, с. 20].

Смислутворююча активність, властива людській свідомості як такій (або трансцендентальній свідомості), характеризує ексклюзивну специфіку людського буття. На думку австрійського філософа й психолога В.Франкла, «людина як така домагається того, щоб знайти у своєму житті смисл і здійснити його» [15, с. 27]. Це, іманентне свідомості людини, «прагнення до смислу» (В.Франкл) у своєму граничному вираженні виступає у вигляді смисложиттєвої потреби, яка проявляється на всіх рівнях людських потреб, пронизує всю їх ієрархію і відповідним (узгодженим зі смыслом) чином їх формує.

Питання про зміст людського життя пов'язане з кантівським питанням: «що є людина?». Будучи дійсно людською маніфестацією сушого, «прагнення до смислу» виражається у всіх видах свідомо-мотивованої діяльності, яка його опредмечує. Як підкреслює російський філософ В.Ільїн, «людська діяльність не рефлексна.

Людина завжди і скрізь діє відповідно до намірів, а зовсім не інстинктивно. Способом конституювання людської діяльності виступає умисність, мотивованість. Людська діяльність не є фатичною активністю, вона значима» [6, с. 20]. І значимість людської діяльності є не що інше як «прагнення до смислу», здатне забезпечити цілісність природи людини в актах її життєдіяльності.

Рафінована визначеність смислів (як значень), якими людина керується у своїй життєдіяльності, постає у вигляді цінностей. Як зазначає Г.Ріккерт «для людини тільки дійсне завжди залишається незрозумілим. Розуміти можна лише «смысл» або «значення» речей, а смысл і значення чого б то не було існує тільки відносно цінності. У всіх відношеннях вільне від цінностей буття разом з тим позбавлене смислу й значення. Істина за своєю сутністю є цінністю» [14, с. 229]. Цінності являють собою таку смислово визначеність свідомості, яка здатна репрезентувати людині дійсність відповідним до її потреб та інтересів чином і, особливо, відповідно до потреби у смисложиттєвій обґрунтованості, яка генералізує свідому мотивацію.

Цінності надають смислам антропоморфну значимість, якщо під антропоморфізмом розуміти проєкцію змістовних інтенцій людської свідомості на дійсність, надання їй всеосяжної людської значимості. За твердженням американського антрополога Р.Крейпо, «антропоморфізм використовує людські якості для пояснення суцього, інтерпретуючи або діючи стосовно нього, начебто це сфера людського» [10, с. 323]. І цінності — це ті антропоморфні значення, які утворюють зміст людської свідомості, зміст і сутність її феноменів. Можна сказати, що свідомість людини антропоморфна, і в апріорно властивій їй смислопокладаючій активності знаходить своє місце ідентифікація суцього відповідно до ментального (від англ. *mental* — розумовий, духовний, психічний) світу людської суб'єктивності, до людських потреб, інтересів та прагнень.

Смислопокладаюча активність людської свідомості пов'язана з цінностями і знаходить вираження в їх продукуванні. Актуалізація цінностей трансформує сприйняття дійсності в апперцепції (від лат. *ad* — до, і *percipio* — сприйняття), тобто свідомі сприйняття й уявлення людини, які лежать в основі її цілеспрямованої поведінки та діяльності. Людське сприйняття дійсності й уявлення про неї є не що інше як ціннісні уявлення про священне і профанне, про добро і зло, про дозволене і недозволене, про красиве і потворне, про корисне і шкідливе, про справедливість і несправедливість, про щастя і нещастя тощо.

Відносно смислу, тобто в семантичному плані, цінність можна визначити так: це антропоморфний смисл (або значення), що виступає ініціюючим і керівним началом всіх форм свідомої активності людини і свідомо-мотивованої діяльності, яка базується на них. З позиції семантичного розуміння цінності можна констатувати, що смисл взагалі — це цінність потенційна, а смисл у його актуальному для людини значенні — це цінність дійсна; категорія «смисл» вказує на онтологічну впорядкованість світу, а категорія «цінність» пов'язана з ментальним світом людської суб'єктивності, квінтесенцією якого виступає свідомість, і вказує на те, що смисл стає актуальним надбанням людської свідомості саме як цінність. Цінності відіграють у людському бутті особливу роль: вони виступають ментальним посередником у відносинах людини зі світом і з самою собою.

По суті, цінність являє собою актуалізований смисл, значимий для людини (її життєдіяльності), тобто смисл, що має антропоморфне значення. Таке розуміння цінності з позиції трансцендентальних особливостей функціонування людської свідомості, можна вважати також феноменологічним. У граничному своєму вираженні цінності мають смисложиттєвий зміст і значимість, і можуть бути представлені у вигляді відповіді на основоположне для кожного свідомого індивіда питання: «для чого (або в ім'я чого) живе й діє людина?».

Людина завжди живе й діє в певній системі цінностей. Саме цінності обумовлюють собою все, що має значення для людини, усе, що вона шукає й відкриває у світі й у самій собі, все, до чого вона прагне. Цінності виступають тими значеннями людського життя, з позиції яких воно усвідомлюється, рефлексивно осмислюється, екзистенційно переживається, стає доцільно-дієвим, оцінюється, нарешті.

Систему цінностей, актуальну для людини як свідомо-мотивованого (від лат. *moteo* — рухаю) суб'єкта своєї життєдіяльності, яка виражає систему значень, що окреслюють її орієнтири та утворюють її зміст, а також виступає семантичною сферою всякого можливого людського досвіду, можна, згідно з феноменологічною термінологією, кваліфікувати як «життєвий світ» людини (поняття фундатора феноменології, німецького філософа Е.Гуссерля).

Життєвий світ — це і є автентичний людині ментальний світ актуальних смислів (цінностей), які вона створює й розвиває і в

якому вона (як людина — *Homo Sapiens*) перебуває протягом всієї історії свого існування. По суті, життєвий світ — це пов'язана з людською свідомістю й досвідом, доступна їм сфера дії цінностей як таких самоочевидних значень, які здатні мотивувати й спрямовувати життєдіяльність уже на її висхідному, буденному рівні, що аж ніяк не елімінує значення і роль життєвого світу для вищих, наприклад, духовно-творчих проявів людської діяльності.

Життєвий світ — це коренева (семантична) основа свідомої активності людини, це — смислова визначеність свідомості, яка припускає самоочевидні значення або архетипічні цінності як необхідний базис для розгортання своїх функцій (це завжди світ у його значимості або «цінності» для людини, який має різні діапазони свого впливу — від сфери значень, які індивідуально сприймаються і актуалізуються, до загальнолюдських значень, що постають у вигляді загальнокультурних або загально-гуманістичних цінностей). Життєвий світ уособлює семантичний вимір людського буття.

В «природній настанові» свідомості життєвий світ постає як узгоджена зі смыслом сфера людського досвіду, як «світ суцього». У «феноменологічній настанові», пов'язаній з рефлексією свідомості, життєвий світ постає продуктом інтенціональної активності свідомості, тобто ментальною сферою актуалізації іманентного потенціалу людської суб'єктивності, яка покладає предметну сферу свого можливого застосування. Нарешті, в «аксіологічній (від греч. *axia* — цінність) настанові» життєвий світ розкривається як сфера цінностей, яка не тільки здатна мотивувати всі необхідні напрямки людської життєдіяльності, але й надати суб'єктові свідомості цілісну картину світу, світу в його смисложиттєвій значимості; тут життєвий світ виступає як світоглядний горизонт, який окреслює собою всі можливості мотивовано-доцільної діяльності людини.

Аксіологічна настанова життєвого світу надає смисложиттєву визначеність людському буттю, генерує, інтегрує й визначає всю узгоджену зі смыслом формацію людської життєдіяльності; саме вона є достатньою підставою діяльного самопроявлення людської суб'єктивності, людини як *Homo Agens*.

Корелятом аксіологічної настанови життєвого світу виступає культура як предметний світ по-людськи значимих цінностей, як світ свідомо-творчої активності людини. Культура як історична форма розвитку життєвого світу являє собою антропогенну сферу онтологізації цінностей і, відповідно, «онтологізації сутнісних сил

людини» (Ф.Лазарев) як «надання їм статусу об'єктивного існування, причому в якості реальності, котра безпосередньо входить у смисложиттєву перспективу людини» [12, с. 54].

Феномен ціннісного відношення до дійсності виражає саму суть людського буття, оскільки розкриває, що є світ для людини і що, відповідно, є сама людина, і якою вона має бути в цій ціннісній відповідності. Структура ціннісного відношення складається з трьох компонентів: суб'єкт (ініціатор цінності), об'єкт (носії цінності) і відношення між ними (опредмечування й розпредмечування цінності). Цінність має суб'єктно-об'єктний характер, визначаючи собою взаємозв'язок людської суб'єктивності з об'єктивною дійсністю; цінність — це завжди відношення, і відношення суб'єктне, властиво людське. Російський філософ і культуролог М.Каган відзначає: «цінність постає перед нами саме як відношення, причому специфічне, оскільки воно зв'язує об'єкт не з іншим об'єктом, а з суб'єктом, тобто носієм культурних і соціальних якостей» [8, с. 67]. При цьому цінність, яка визначає відношення людини до дійсності, виступає як діалектична єдність суб'єктивної та об'єктивної сторін сущого, що предметно розкривається в культурі, в її історичному розвитку.

Культура — це ціннісне відношення людини до дійсності, яке предметно втілюється і становить головний атрибут її буття. Культуру завжди можна охарактеризувати як антропогенну сферу індивідуальних і колективних цінностей, яка визначає (як життєвий світ) смисложиттєвий зміст і світоглядний горизонт людського буття в його творчому вираженні, що приводить до створення культурних явищ як предметно втілених цінностей.

У понятті «культура» слід виділити такі найважливіші аспекти:

- 1) культура — це сфера творчої активності людської особистості;
- 2) культура — це цільове проектування людського буття;
- 3) культура — це створюваний людиною предметний світ артефактів;
- 4) культура — це інтерсуб'єктивна сфера людських відносин;
- 5) культура — це система регуляції, що впорядковує людське буття;
- 6) культура — це людська духовність, її культивування.

Всі ці аспекти культури є предметним вираженням ціннісного відношення людини до дійсності, оскільки:

- 1) Цінності, що втілюються в людській діяльності, модифікують її таким чином, що вона набуває творчого характеру. З цього приводу необхідно відзначити, що цінностям властива деонтоло-

гічна особливість (від грец. *deontos* — належне), завдяки якій вони вносять в смисловий горизонт того, що людина сприймає, ідеаційний компонент повинності — деяке «як повинно бути», актуалізуючи творчий потенціал людської свідомості й мислення. Тим самим цінності виступають «ідеальними моделями» людської діяльності, яка здатна трансцендувати наявну дійсність згідно з тими цінностями або ціннісними уявленнями, які її мотивують.

Деонтологічна особливість цінностей особливо показова на прикладі так званих вищих або метафізичних цінностей з їх невичерпним смисловим змістом, які мають значення «самі по собі», наприклад: Бог і священне, істина, добро, краса, мудрість, любов, справедливість, воля, обов'язок, честь і ін. Вони демонструють вищий ступінь того, що повинно бути, постають як ідеали і являються загальнозначущими, загальногуманістичними. На прикладі цих цінностей добре просліджується їх семантична структура, в якій можна виділити вищий, загальнозначимий смисл і особистісне значення.

2) Цінність завжди припускає свою мету як вивірену точку людських устремлінь, тобто цінності містять цільові настанови, вони — телеологічні (від грец. *teleos* — ціль); за допомогою цінностей визначаються узгоджені зі смислом цілі людської діяльності. Культура як сфера актуальних цінностей здатна цілеспрямовувати людську поведінку і діяльність, проектувати людське буття на його різних рівнях.

3) Культурний артефакт (від лат. *arte* — штучний і *factus* — створений) являє собою предметно-втілену, опредмечену цінність; у всіх артефактах культури закладені цінності. Культурні явища-артефакти утворюють предметне середовище людського буття у світі.

4) Міжособистісні людські відносини, що мають комунікативний характер, можливі лише на основі спільно інтерпретованих цінностей; всі соціальні прояви людського буття базуються на ініційованих життєвим світом і санкціонованих культурою загальнозначимих, а точніше — соціально-значимих цінностях. Саме на основі спільних цінностей складаються соціальні співтовариства з властивими їм культурно-історичними традиціями. У міжособистісних людських взаєминах реалізується вищий — міжсуб'єктний рівень ціннісного відношення, пов'язаний зі спільною (у процесі комунікативної взаємодії) інтерпретацією цінностей.

5) Цінності, що відображають загальнозначущі орієнтири, виступають нормативним, регулятивно-організуючим началом і осно-

вою людської життєдіяльності, надаючи їй комплекс регламентацій, які її упорядковують і набувають форму й статус імперативних соціокультурних норм.

б) Людська духовність є такою ціннісно-світоглядною орієнтацією, у якій переважають саме вищі цінності, що стимулюють розвиток особистості, мають над-утилітарний характер з властивою їм граничною смисложиттєвою значимістю — цінності релігійні, етичні, естетичні, філософські, цінність творчості та інші, які здійснюють персоніфікацію людського буття.

Культура як антропогенна сфера цінностей, що впливають з життєвого світу, охоплює собою всі сторони людського буття. Людський світ культури — це одночасно світ культурних артефактів, що містять у собі цінності (матеріальна модальність), і світ цінностей або «аксиосфера» (М.Каган), що акумулює смисложиттєвий зміст людського буття в руслі досвіду культурної життєдіяльності, який передбачає історичну традицію (ментальна модальність).

З огляду на те, що культура — це свідомо-творча людська життєдіяльність, варто навести дефініцію поняття «творчість». Творчість — це оптимальна форма життєвої практики, здатність людини до реалізації своїх сутнісних сил за допомогою актуалізації на основі цінностей ментального потенціалу своєї свідомості і створення відповідно до цього предметного антропогенного середовища свого буття у світі. Причому культурна творчість — це не просто перетворення довкілля в соціокультурний простір людського буття, а розвиток і вдосконалення самої людини, її сутнісних сил, її якостей, її особистісного начала, у чому й полягає головна — людинотворча функція культури, в якій втілюється принцип гуманізму.

Творча (або культуротворча) діяльність людини — це, насамперед, ментальна активність її свідомості, яка актуалізує цінності, ініціює всі культурні явища-артефакти. У феноменологічному плані творчість — це особливого роду ментальний рух у світі цінностей, провідною формою якого є мислення. У сфері людської свідомості цінності можуть виступати як предмети думки, причому не в статичному, а в динамічному стані, оскільки творче мислення, будучи вираженням творчого потенціалу свідомості, завжди перетворює свої предмети. І якщо у свідомості відбувається актуалізація й перетворення цінностей, то відносини між ними становлять суть творчої діяльності людини, знаходячи своє відображення у культурній дійсності її буття.

Культура як творча форма реалізації життєвого світу, що історично розвивається, являє собою автентичне вираження людського буття у світі як ціннісного відношення до дійсності, яке за своєю сутністю має творчий характер. Так, якщо людина не може з'єднати себе зі світом за допомогою творчості, то її утвердження у світі набуває, в остаточному підсумку, перекрученої, деструктивної форми. Творчість є основою й умовою повноцінного розвитку людини, і тому людське буття необхідно вимагає своєї творчої реалізації.

Культура саме як творча формація ціннісного відношення людини до дійсності є не тільки оптимальним станом людського буття, але і його нормою; фактично вся соціокультурна людська дійсність становить предметний результат творчості. В цілому, стосовно людської історії можна говорити про культурно-історичний процес розвитку феномену людини як на родовому рівні (філогенез), так і на рівні індивідуально-особистісному (онтогенез).

У кожній культурі, завдяки властивій їй ментальній модальності, виробляється й підтримується система ціннісних вимірів, які формують смисложиттєвий зміст людського буття, мотивують культуротворчу активність індивідів, груп і спільнот, а також визначають структурно-функціональний, морфологічний рельєф культури. Ця система цінностей інтегрується в культурну картину світу. Саме в культурній картині світу, що відтворює цілісний семантичний «образ світобудови», знаходить своє вираження життєвий світ, саме в ній сублімуються його інтенції.

На основі культурної картини світу відбувається генерація й селекція цінностей, необхідних для мотивації культурно-узгодженої людської життєдіяльності, а також забезпечується субординація й ранжування культурних цінностей і благ, їх ієрархічне співвідношення, згідно з яким одні цінності мають всезагальне значення, а інші — локальне, одні цінності займають верховне положення, а інші — лише другорядне. Культурна картина світу втілюється в культурних традиціях і знаходить своє пряме вираження в культурних процесах. На її основі формується узгоджений з культурою спосіб життя людей.

Кожна культура й культурно-історична епоха розвитку людства характеризується тим, що утверджує свою картину світу. При гранично масштабному розгляді історичної динаміки культури можна виділити такі епохальні картини світу, як: природоцентризм (первісна культура, культура країн Стародавнього Сходу, традиційні

африканські культури), космоцентризм (антична культура), теоцентризм (середньовічна європейська християнська культура, арабомусульманська культура), антропоцентризм (європейська культура епохи Відродження та епохи Нового часу), сцієнтоцентризм (сучасна модернізована, науково-орієнтована культура Новітнього часу). У цих культурних картинах світу (які виступають експозиціями відповідних їм історично-епохальних життєвих світів) сконденсована історія смисложиттєвих шукань людства, історія розвитку ціннісно-світоглядних уявлень, що визначають його буття. Ці картини світу засвідчують певний історичний тип ціннісного відношення людини до дійсності, який втілюється в її діяльності, її способі життя.

Кожна культура і культурно-історичний тип являють собою самотутній, незмірний багатий за своїм семантичним змістом і творчим потенціалом життєвий світ людського буття. І скільки культур існувало в людській історії, стільки життєвих світів як проєктів людської життєдіяльності вони собою представляли.

У сучасну епоху науково-технічної модернізації культури, в епоху глобалізації культурно-цивілізаційного впливу людства й глобального діалогу культур відбувається формування планетарної культурної свідомості, яка здатна ініціювати розгортання відповідного масштабу життєвого світу, адекватного історичним перспективам культурної єдності людства. Ця культурна єдність людства, яка означилася нині — вперше в історії — створює необхідні умови для взаємодії різних соціокультурних форм, в яких проявляються загальнолюдські або загальногуманістичні цінності як універсалії культури. Сьогодні, на початку III тисячоліття, розгортається магістральний процес розвитку світової культури, що протікає при спільній участі існуючих культур і починає справляти визначальний вплив на хід сучасної історії. І доля світу буде залежати від тих цінностей, які візьмуть гору в цьому глобальному культурно-історичному процесі, який виявляє месіанські, деміургічні можливості людини як суб'єкта культури.

Культурологічне розуміння життєвого світу характеризує людину саме як культурну істоту — *Homo Cultures*, і вказує на те, що її головними мета- потребами є: знаходження справжнього, автентичного сенсу свого життя, такого що розвиває, персоніфікує особистість, і конструктивна, творча, тобто культурогенна його реалізація на цій ціннісно-світоглядній підставі. Належне усвідомлення цих потреб і відповідне вольове прагнення до їхнього життєво-практич-

ного здійснення є головною умовою спроможності людини і її буття. Це, говорячи словами М.Бердяєва, є той «досвід виправдання людини», який демонструє справжнє буттєве призначення людини, що проявляється в історії як історії культури. В усякому разі, саме з культурою пов'язані всі основні творчі досягнення в людській історії, і саме на культуру як конструктивно-творчу актуалізацію людського буття покладають головні надії, коли виникає необхідність збереження й відновлення людської дійсності.

Висновки. Життєвий світ культури — це дійсний, не відчужений практичний світ людського буття, яке було можливе тільки там і тоді, де і коли такі «світи» виникали, і в такому стані, що могли бути хронотопами культуротворчої людської життєдіяльності. За своєю суттю справжнє людське буття є таким, що самопроектується за допомогою цінностей і має творчий характер, є культурне творення. Тому справжнє людське буття можна номінувати «буттям у культурі». І тому розуміння культури як життєвого світу людини цілком виправдане.

Аксіологічне розуміння культури як життєвого світу, який творчо проявляється, розкриває фундаментальні основи людського буття. Можна сказати, що саме призначення філософії пов'язане з аксіологією — бути «органом» (Аристотель) вироблення універсально-значимих ціннісних орієнтирів, які приводять у єдність приватні цінності, що рухають людиною.

Література

1. Бердяев Н.А. Смысл творчества: Опыт оправдания человека/ Н.А. Бердяев. — М.: АСТ, 2007. — 668 с.
2. Вальденфельс Б. Вступ до феноменології: Пер. з нім./ Б. Вальденфельс. — К.: Альтерпрес, 2002. — 176 с.
3. Гатальска С.М. Філософія культури: Підручник / С.М. Гатальска. — К.: Либідь, 2005. — 328 с.
4. Гуссерль Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Введение в феноменологическую философию/ Э. Гуссерль // Вопросы философии. — 1992. — №7. — С. 136–176.
5. Ильин В.В. Аксиология/ В.В. Ильин. — М.: МГУ, 2005. — 216 с.
6. Ильин В.В. Философская антропология: Учебное пособие/ В.В. Ильин. — М.: КДУ, 2008. — 232 с.
7. Каган М.С. Философия культуры/ М.С.Каган. — СПб: Петрополис, 1996. — 416 с.

8. Каган М.С. Философская теория ценности/ М.С. Каган. — СПб.: Петрополис, 1997. — 205 с.
9. Кармин А.С. Культурология/ А.С.Кармин, Е.С.Новикова. — СПб: Питер, 2006. — 464 с.
10. Срапо R.H. Cultural Anthropology/ R.H.Срапо. — McGraw-Hill, 1999. — 549 p.
11. Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії/ С.Б.Кримський. — К.: Києво-Могилянська академія, 2008. — 367 с.
12. Лазарев Ф.В. Вселенная культуры: стратегемы и ценности/ Ф.В.Лазарев, Брюс А.Литтл. — Симферополь: СОНАТ, 2005. — 192 с.
13. Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття/ М.В. Попович М.В. — К.: Сфера, 1997. — 290 с.
14. Риккерт Г. Философия жизни: Пер. с нем./ Г.Риккерт. — М.: АСТ, 2000. — 240 с.
15. Франкл В.Э. Человек в поисках смысла: Сборник: Пер. с англ. и нем. / В.Э.Франкл. — М.: Прогресс, 1990. — 368 с.
16. Шелер М. Формализм в этике и материальная этика ценностей/ М. Шелер // Избранные произведения: Пер. с нем. — М.: Гнозис, 1994. — С.259—338.

Сухина И.Г.

**«ЖИЗНЕННЫЙ МИР» И КУЛЬТУРА:
АКСИОЛОГИЧЕСКАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ**

На основе философского анализа феномена ценности и ценностного отношения к действительности как главного атрибута человеческого бытия представлена аксиологическая интерпретация таких фундаментальных категорий человеческого существования как «жизненный мир» и «культура».

Ключевые слова: человек, человеческое бытие, сознание, смысл, значение, ценность, деятельность, творчество, жизненный мир, культура.

Suhina I.G.

**«LIFE WORLD» AND CULTURE:
THE AXIOLOGICAL INTERPRETATIONS**

On the basis of the philosophical analysis of a phenomenon of value and the valuable relation to the reality as main attribute of human being axiological interpretation of such fundamental categories of human existence as «life world» and «culture» is presented.

Keywords: man, human being, consciousness, sense, value, meaning, activity, creativity, life world, culture.

Надійшла до редакції 5.09.2012 р.